

25-28 Nisan
2013
22. TRABZON
ULUSLARARASI
EĞİTİMDE YARATICI DRAMA
SEMİNERİ

Bir İfade Aracı Olarak DRAMA DANS DEVİNİM

Yayına Hazırlayan: Ümit Arslan

Bu kitabın son düzeltmeleri. Doç. Dr. Ömer Adıgüzel
ve Orhan Güney Çınar tarafından yapılmıştır.

 PEGEM
AKADEMİ

Yayına Hazırlayan: Ümit Arslan

22. ULUSLARARASI EĞİTİMDE YARATICI DRAMA SEMİNERİ (25-28 Nisan 2013 Trabzon)

ISBN 978-605-318-084-5

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2015, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Mart 2015, Ankara

Yayın-Proje Yönetmeni: Ayşegül Eroğlu
Düzenleme ve Dizgi: Ümit Arslan, İlnur Çakır, Emine Timuçin,
Sema Çakır, Seda Bulungiray, Hamdi Özdemir, Ömer Çetinkaya,
Hare Kılıçaslan, Senem İçli, Esra Aydın
Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı
Baskı: Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık Ltd. Sti
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 770. Sokak No: 105/A
Yenimahalle/ANKARA
(0312-394 55 90)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 13987

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet:www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

SUNUŞ

Türkiye'nin kuzeyinde bulunan Trabzon, mavi ile yeşili birleştiren, horonu, hamsisi, Sümela Manastır'ı ve Uzungöl'ü ile kendi içinde devinimi barındıran bir şehir olarak değerlendirilebilir. Üç telli kemençe eşliğinde oynanan ve halk danslarının en kıvrak, en canlı figürlerini içeren horon oyununda çeviklik, hırçın deniz dalgası, sandal hareketleri, yağmur yağışı sembolize edilerek devinimle ifade edilmektedir. Tam bu noktada 22. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Semineri'nin Trabzon'da düzenlenmesi ve "Drama, Dans, Devinim" temasıyla gerçekleştirilmesi ayrı bir anlam kazanmıştır.

Trabzon Temsilciliğinin ev sahipliğini yaptığı bu seminerin gerçekleşmesinde desteklerini esirgemeyen Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Adnan Baki'ye, Çağdaş Drama Derneği Genel Başkanı Doç. Dr. Ömer Adıgüzel ve tüm Yönetim Kurulu üyelerine ve Seminerin genel sorumlusu yönetim kurulu üyelerinden Sevim Menteşe ve Genel Sayman Songül Başbuğ'a,

Atölye liderleri Patrice Baldwin, Roberta Secchi, Friederike Lampert, Elise Devlieghe, Canan Kesebir, Mehmet Öcal Özbilgin'e ve ilk adım atölyelerini yöneten Berrak Esen, Hülya Gök, Feride Kukul ve Ceyhan Özer'e,

Seminere konuşmacı olarak katılan Yrd. Doç. Dr. Mustafa Reşat Sümerkan ve Öğr. Gör. Ferdi Sakalhoğlu'na,

Açılışımıza renk katan Taka Müzik ve Halk Oyunları Derneği Horon Ekibine ve çalıştırıcıları Mustafa Çakır'a,

Seminerimizi izlemeye gelen Tiyatro eleştirmeni ve Evrensel Gazetesi yazarı Üstün Akmen'e,

Çağdaş Drama Derneği'nin üyesi olduğu "Federal Almanya Oyun, Drama, Tiyatro Üst Birliği" Üyeleri Ute Handwerga, Nöck Gail, Norma Köhler, Cristoph Lutz-Scheurle'e,

Atölyelerde çevirmenlik yapan Zühal Dinç Altun, Zeynep Olgun, Zeki Özen, İhsan Metinnam ve Bahar Gürey'e,

Seminerde görev yapan gönüllü arkadaşlarım Tolga Erdoğan, Hülya Kasapoğlu, Emine Timuçin, Raziye Sınıksaran, Sinem Çol, İsmail Eraslan, İlknur Çakır, Temel Türkün, Ufuk Kandaz, Seda Bulungiray, Hare Kılıçaslan, Zeynep Tüzün Işık, Emin Demirkesen, İbrahim Toprak, Esra Aydın, Hamdi Özdemir, Senem İçli, İbrahim Toprak, Ömer Çetinkaya, Meltem Satır ve Hatice Kara'ya,

Hazırlık sürecinden seminerin gerçekleştirilmesine kadar her aşamada desteklerini esirgemeyen eşim Mehmet Arslan ve çocuklarım Batuhan, Ceren ve Ezgi'ye

Teşekkür ederim.

Öğr. Gör. Ümit Arslan

Çağdaş Drama Derneği Trabzon Temsilcisi

Mart 2015

İÇİNDEKİLER

Sunuş	III
Açılış Konuşmaları	1
Ruhun Dansa Yansıması	20
Modern Dans Tekniği ve Doğaçlama	24
Ağırılık ve Kanatlardan Bir Beden	51
Akıl, Devinim, Mış Gibi Yapma	87
Doğaçlama Yapıları İçin Dokuz Nokta Tekniği	121
Grotowski Kaynaklı Fiziksel Çalışma	135
Geleneksel Danslarla Yaratıcı Drama	149
Panel	187
İlk Adım Atölyeleri	203
Dansın Elementleri	203
Müze ve Tarih Eğitiminde Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama	207
Yaratıcı Drama İle Tanışma	212
Plastik Sanatlarda Temel kavramlar	219
Kapanış programı	227
Ekler	234

1. BÖLÜM

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Öğr. Gör. Ümit Arslan

Çağdaş Drama Derneği Trabzon Temsilcisi

Sayın Dekanım, Genel Başkanım, değerli meslektaşlarım, sevgili misafirlerimiz ve ellerinde geleceği şekillendirecek olan öğretmen adaylarımız, hepimiz seminerimizin açılışına hoş geldiniz.

ÇDD Trabzon Temsilciliği olarak 2005 te bize bu görev verildiğinde ne yapacağımızı biliyorduk ama nasıl yapacağımız konusunda soru işaretleri kafamızda dolaşıyordu. Önce emekledik bu görevde ve yıl 2013 şimdi yürümek için adımlarımızı atıyoruz. Bu seminerle birlikte bu ayaklar daha da sağlam basarak ilerlemeye devam edeceğiz düşüncesindeyim.

Bir dönemlik bir hazırlık süresinden sonra yıl 2006 ve yaratıcı drama liderlik programı atölyeleri Trabzon'da başladı. Şu ana kadar farklı konu başlıklarında düzenlenen konulu atölyelerde 178 katılımcının ve liderlik programı aşama atölyelerinde, Trabzon ve bölge illerinden gelen 282 katılımcının bu eğitimleri almalarını sağladık. Liderlik programında Çağdaş Drama Derneği liderleri bize katkı sunarken konulu atölyelerde hem yabancı eğitimcilerden hem de branşlarında uzmanlaşmış derneğimiz liderlerinden eğitimler aldık. Konulu atölyelerde bu zamana kadar başta genel başkanımız Ömer Adıgüzel olmak üzere İngiltere'den John Sommers, Almanya'dan Nadja Raszewski, Türkiye'den Nalan Olgun, Fatma Önalan Akfırat, Tülay Üstündağ, İlhan Akfırat, Yaşare Aktaş Arnas, Nejla Aydın bizi zenginleştiren eğitimcilerimizdendi. Şimdi 4 lider ve onlarca lider adayını birlikte güçlü bir Trabzon Temsilciliği olarak emin adımlarla yürümeye devam edeceğiz. 2 senedir yapılan gönüllü çalışmalar ile de adımızı duyurmaya devam ediyoruz. Tıp Fakültesinde görev yapan hemşirelerle iletişim ve empatiye yönelik gönüllü çalışmalarla başladık, 1461 Trabzonspor takımı ile iletişim ve takım bilinci odaklı çalışmalarla devam ettik. 2 senedir YURTKUR öğrencilerine yönelik tanışma, dramayı tanıma ve iletişime yönelik gönüllü çalışmalarımız devam etmektedir.

Ne mutlu bize ki 22. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Semineri ile karşınızdayız. Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Çağdaş Drama Derneği işbirliğinde gerçekleşen bu seminerde ev sahibi olmanın ve böyle güçlü iki dev kurumun çatısı altında bu organizasyonu gerçekleştirmenin haklı gururunu yaşıyoruz.

1985 yılından bu yana gerçekleştirilen uluslararası seminerlere bir yenisini ekleyerek 22'sini "Bir ifade aracı olarak BEDEN: Drama-Dans-Devinim" ana temasıyla Trabzon'da gerçekleştiriyoruz. Her zaman ifade ettiğimiz gibi Trabzon insanının hareketliliği ve coşkusu bu temanın belirlenmesindeki en önemli unsurlar arasındadır.

Seminerimize gösterdiğiniz ilgiye gerçekten çok teşekkür ediyoruz. Tahminimizden daha fazla ilgi ve katılım oldu ki bu bizi sevindiren ve moralimizi yükselten bir durum oldu. Türkiye'nin farklı şehirlerinden toplamda ilk adım atölyeleri de dahil 290 katılımcının başvurusu kabul edildi. Organizasyon ekibindeki görevliler ve seminerin sorunsuz devam edebilmesi için arı gibi çalışan gönüllü öğrencilerimizle birlikte toplam katılımcı sayısı 320'ye yakındır.

4 gün sürecek olan seminerimizde başta Türkiye'den olmak üzere, İngiltere, Belçika, İtalya ve Almanya'dan gelen eğitimcilerimiz bedeni bir ifade aracı olarak kullandıkları, Drama-Dans-Devinim temalı atölyeler yürüteceklerdir.

Verimli bir seminer bizi bekliyor. Tekrar tüm misafirlerimize HOŞGELDİNİZ diyorum.

Doç. Dr. Ömer ADIGÜZEL

Çağdaş Drama Derneği Genel Başkanı

Sayın Dekanım, Çok Değerli Konuklarımız,

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi işbirliği ile gerçekleştirdiğimiz 22. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Semineri'ne hoş geldiniz!

Bugüne kadar çoğunlukla Ankara'da Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve İletişim Fakültesi ile birlikte akademik ortamlarda düzenlediğimiz seminer ve kongrelerimizde bu kez ev sahipliğini Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi yapıyor... Kendilerine şimdiden çok teşekkür ederim.

22. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Semineri'mizin konusu "Bir İfade Aracı Olarak Beden: Drama, Dans, Devnim" olarak belirlenmiştir. Seminerimizde İngiltere, Belçika, Almanya, İtalya ve Türkiye'den alan uzmanları atölyeler yönetecek, konferans ve panel konuşmaları ile programımızda yer alacak.

Derneğimiz 5 Mart 1990 yılında kurulmuş ve kurulduğu günden beri yaratıcı dramayı eğitimde, tiyatrodaki ve sosyal yaşamda bir yöntem ve bağımsız bir alan olarak yaygınlaştırmak amacıyla çalışmalarını ulusal ve uluslararası bir düzlemde devam ettirmektedir. Bu amaç doğrultusunda yaratıcı drama eğitmeni/lideri yetiştirme görevini, demokratik bir kitle örgütü olarak üstlenen Derneğimiz, üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarla da yoğun bir etkileşim içinde bulunmaktadır. Trabzon'da gerçekleştirdiğimiz bu seminerimiz uluslararası çalışmalarımızın bir göstergesini oluşturmaktadır.

Seminerimizin teması olan dans, devinim ve drama alanlarının odağı beden ve harekettir. Bilindiği gibi hareket, tüm sanatlarda olduğu gibi yaratıcı drama ve tiyatro alanlarında da sürekli olarak değişir; ama, mekân ve zamana göre de farklı anlamlara bürünür. Sözelimi 18. yüzyılda hareket; tamamen bir metnin, bir rolün canlandırılmasına yönelikken 20. ve 21. yüzyılda hareketin ve bedenin önemi, canlandırma işlevini tam olarak yitirmeden, daha fazla “konuşmaya” dayalı hale gelir. Bu durum, bedenin, hareketin, zamanın ve mekânın yol açtığı genel ve toplumsal çapta anlam kaymalarıyla eş güdümlü olarak gerçekleşir. Hareket, oyun içerisindeki eylem ve etkiye hizmet eder ya da ağırlıklı olarak performans dayalı işleyen tiyatrodaki konunun kendisini oluşturur. Kültür bilimlerinde beden ve hareket arasındaki etkileşim, tiyatro bilimi çerçevesi içerisinde canlandırmada bir üst basamak olarak tanınır ve “Hareket Tiyatrosu” gibi bir ifade aracı ortaya çıkar.

Hareket veya “hareket etmek”, sahne oyunlarında olduğu gibi tiyatro sanatında da sanatsal ve estetik bir anlam taşır. Bu durum tıpkı “konuşma” eyleminde olduğu gibi yapılandırılmış, biçim ve anlam verilmiş bir biçimde gerçekleştirilir. Bu durum aynı zamanda sanatsal bir yaratma sürecinin de sonucudur. Hareket, sözelimi konuşma, seyirci, mekân gibi tiyatronun bileşenlerinden yalıtılmış bir durumda değil, tam tersi bu bileşenlerle sıkı ve karşılıklı bir etkileşim içindedir. Sanatsal olarak biçimlenmiş, biçimlendirilmiş hareketin amacı, canlandırma ve ifade açısından bir etki oluşturmaktadır. Hareket, bir rolün, bir metnin canlandırılması gibi bir sahnelemeyi içerdiğinde, ortaya konulan eylem, içeriksel olarak bir anlama sahip olmalıdır. Bu anlam belli bir düşünce alış verişine dayalı, bilinçli olarak oluşturulan sembollerin görsel etkileşimi ile eş anlama gelir.

Hareketin olmadığı bir yaratıcı drama çalışması hemen hemen yok gibidir. Özellikle ısınma-hazırlık aşamalarında yararlanılan oyunların büyük bir kısmı harekete dayalıdır. Canlandırma aşamalarında ise yer yer beden ve devinime dayalı, hiç sözün ve sesin kullanılmadığı canlandırmaların da yapılması söz konusudur.

Hareket, kendine ve başkalarına güven ile uyum becerisinin geliştirilmesinde, grup dinamiğinin oluşturulmasında da etkilidir. Bu dinamiğin oluşturulmasında bireylerin birbirlerine güven duymaları önemlidir. Harekete dayalı çalışmalar

aynı zamanda işbirliğinin de arttırılmasında etkilidir. İşbirliği, en az iki kişinin bir etkinliği beraber yapabilme gücüdür. Harekete dayalı çalışmaların sosyal ve psikolojik duyarlılığı arttırma ve empati becerisini geliştirme açısından da yararları söz konusudur. Bu çalışmalarda bir toplumsallaşma söz konusudur. Hemen her oyunda bir arkadaşlık, rekabet, yarışma, işbirliği, karşı cinsi tanıma gibi özellikler bulunur ve bir oyunda bu özelliklerin çoğu yaşanabilir.

Hareket, bir gruba ait olma, grubun içinde olma, yarışma durumu, kazanma ve kaybetmeme isteği, kendini ifade etme, anlatma ve bunları doğru bir şekilde yapma, katılımcılar açısından yeni durumlara uyum sağlamayı da geliştirir. Hareket çalışmalarında görme, duyma, dokunma gibi duyuların kullanımı daha fazla aktiftir.

Değerli Konuklar,

Bu seminer Trabzon'u uluslararası bir eğitim ve atölye ortamında ifade aracı olarak beden, dans, drama ve deneyimle, dolayısıyla hareketle, BAG Spiel und Theater e.V. ile, İDEA ile ve EDERED ile buluşturuyor...Başta Trabzon temsilcimiz Ümit Aslan'a, seminerin genel sorumlusu yönetim kurulu üyemiz Sevim Menteşe'ye ve bu seminerde emeği geçen tüm üye ve katılımcılarımıza içtenlikle teşekkür ederim.

Yaratıcı drama ile tüm güzel düşlerimizin gerçekleşmesi dileği ile...

Prof. Dr. Adnan BAKİ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Dekanı

Çok Değerli Misafirler

22. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Seminerine hoş geldiniz. Aslında yapılanları ve siz katılımcıları görünce bu etkinliğe seminer demek içimden gelmiyor. Büyük bir organizasyon yaptınız. Çağrılı konuşmacılarıyla, çalıştaylarıyla bu tam anlamıyla bir uluslararası sempozyum olmuştur. düzenleyenleri, emeği geçenleri fakültem adına tebrik ediyorum. böyle bir etkinliğe de ev sahipliği yapmaktan son derece mutluyum.

ben bir matematik eğitimcisi olarak dramayı başlangıçta alanımla çok fazla ilişkilendirmiyordum. ne zaman ki drama ile ilgili bir yüksek lisans yaptırıldı o zaman matematik öğrenme ve öğretme ile dramanın iç içe olduğunu görmeye başladım. öğrenme bir sanatsa öğrenciye ulaşmanın her türlü yolu bu sanatın içinde icra edilmeliydi. Dramanın, öğrenciye ulaşmanın, öğrenciyi öğrenme sürecine katmanın en güzel yollarından biri olduğunu şimdi artık görüyorum. artık ben de sizdenim.

I think we have participants from different countries. on be half of my faculty I would like to thank them for their prticipation. Welcome to Trabzon.

Tekrar hepiniz hoş geldiniz.

DOĞU KARADENİZ'DE İNSANDAN YANSIYAN ÇEVRE VE YAŞAM

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Reşat SÜMERKAN

Avrasya Üniversitesi

İnsan karakteri ve kişiliğinin oluşumunda çocukluktan başlayan bir dizi etkenin yanı sıra, yaşanılan çevredeki arazi yapısının, bitki örtüsünün, iklimin bile önemli etkileri vardır. Doğu Karadeniz bölgesi insanları, ılıman iklimin gereği olarak tarlalarda, bahçelerde neredeyse on bir buçuk ay tarımla uğraşmak zorundadırlar. Yakacak odun ve süt hayvanlarının yemleri arazinin her yerinden bin bir emekle sağlanır.

Bölgenin köy yerleşmelerinde, evlerin dağınık ve birbirinden uzakta oluşu yüzünden, günlük komşuluk ilişkileri bile en az yüz – yüz elli metre yürümeyi gerektirir. Yoğun olduğu kadar çeşitlilik gösteren işlerin gün içinde tamamlanabilmesi zamana karşı bir yarış ile mümkündür. O yarış içinde sohbet, zaman alıcı geleneklere, saatler süren yemek, süslenme, giyim – kuşam törelerine, masala, hikâyeye pek zaman bulunamaz.

Bölgenin herhangi bir köyünde yaşayan insan için yürüme eylemi, genellikle yamaçtan aşağılara yönelmesi ya da yokuş tırmanması anlamına gelir. Yoğun bitki örtüsü sebebiyle de bu yürüyüş; oyuntuların, ağaçların ve fundalıkların çevresini dolaşarak, zikzaklar çizerek gerçekleşecektir. Gün içinde, kilometrelerce uzak mezraya, yaylaya çıkıp geri dönmek durumuyla da sık karşılaşılr.

Foto 1. Karaçam, Çaykara - Trabzon

Çevrede her şey enerji dolu ve hareket halindedir. Bir gün içinde üç – dört mevsim koşulları yaşanabilir bu bölgede. Siz oturuyor olsanız bile rüzgâr etkisiyle otlar, ağaçlar, sisler hareketlidir. İşten işe koşuşturan insanlar, süt hayvanları, tavuklar, kediler, köpekler gözlerinizde sürekli hareket izlerini bırakırlar.

Bu çevrede yaşayan için dinlenmek olası değildir. Yamaçta oturup karşılara bakan bir Karadenizlinin gözleri, vadi tabanından sırtlara çıkarak, ağaçların üstlerinden tepelere yönelerek sonu gelmez bir devinimle, göz kaslarını da zorlayarak dolaşıp duracaktır.

Böylesine hareketli bir ortam, çevre ve iklim koşullarında yaşayan insanın organizması da hareketli ve ani değişikliklere uyum sağlayacak şekilde hızlı çalışmak zorundadır. Bu coğrafya ve çalışma ortamındaki insan kilolu olamaz. Özellikle bacaklarındaki eklem ve kas yapısı çok güçlüdür. Zamana karşı yarış, onun kısa ve çabuk konuşmasının sebebidir. Yanılgılar bahasına hızlı düşünüp ani kararlar vermek zorundadır.

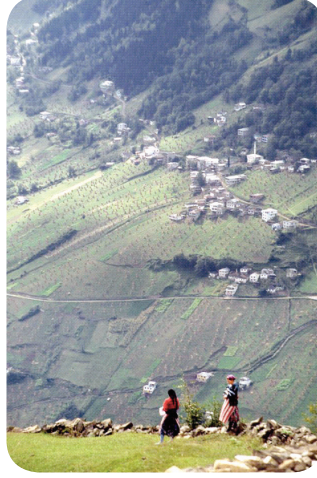

Foto 2. Taşocağı, Düzköy - Trabzon

Sürekli çalışma temposu, insan bünyesinin de bir noktaya kadar taşıyabileceği yüküdür. Üstelik fizyolojik ve psikolojik yan etkiler bırakabilir. İnsan yaşamdan bıkmaz. O halde, ağır ve yoğun çalışmalarını eğlenceli bir uğraş haline dönüştürmek gereklidir. Geçmişte, bir aile için uzun zaman alabilecek işler, köylerde akraba ve komşuların güç birliği içinde kısa sürede çözümlenirdi. Anadolu'da çok yaygın olan bu gelenek "İmece" adıyla bilinir. Denebilir ki, 20 - 30 yıl öncesine kadar bu gelenek, kurallarını koruyarak gelmiş, ancak günümüzde önemli ölçüde terk edilmiştir. O dönemlerde çay, fındık böyle toplanır, çayrılar böyle biçilir, fındıkların ya da mısırların kabuklarından çıkarılması, tarlaların kazılması - belenmesi, buğday başaklarının dövülmesi, zeytinlerden yağ çıkarılması böyle gerçekleşirdi.

Foto 3. Görele köylerinde buğday başağı dövme imecesi (1950'li yıllar) - Giresun